

فصل چهارم

سونامی

سونامی

سونامی لغتی ژاپنی به معنای موج بندری یا موج سهمگین است. سونامی، امواج دریایی ناشی از زمین‌لرزه یا فوران آتشفشان است که به اشتباه امواج جزر و مدی نامیده می‌شود. این امواج در اثر ناآرامی‌های بوجود آمده در آب دریا نظیر زمین‌لرزه‌های کف دریا، زمین‌لغزش، فوران آتشفشان‌های زیردریایی و سقوط شهاب سنگ‌ها بوجود می‌آید. سونامی با سرعتی حدود صدها کیلومتر در ساعت با موج‌هایی به طول ده‌ها سانتیمتر یا کمتر در اقیانوس منتشر می‌شود.

هنگامی که سونامی به آب‌های کم عمق ساحلی می‌رسد، امواج کند و آهسته شده و آب می‌تواند به صورت دیواری به ارتفاع ده‌ها متر یا بیشتر تجمع یابد، هنگامی که موج به سمت خشکی حرکت می‌کند در جایی که به یک حاشیه خلیج، بندر یا مرداب نفوذ می‌کند این اثر شدید می‌شود، سونامی‌های بزرگی ثبت شده که ارتفاع آن‌ها به بیش از سی متر می‌رسد.

امواج از جایی که سونامی بوجود می‌آید، در تمام جهات رو به بیرون حرکت می‌کنند. زمانی که امواج به ساحل می‌رسند، ارتفاع آنها زیاد می‌شود. وضعیت خطوط ساحلی و بستر اقیانوس بر اندازه موج تأثیر می‌گذارد. گاهی اوقات بیش از یک موج وجود دارد و موج بعدی ممکن است حتی از قبلی هم

بزرگتر باشد. به همین خاطرست که، یک سونامی کوچک در یک ساحل می‌تواند، به موجی بزرگ در چند کیلومتر دورتر تبدیل شود. سونامی‌ها برای جان و مال افراد ساکن در سواحل و نزدیک اقیانوس‌ها تهدیدی به شمار می‌روند.

حرکات، کنش و واکنش بستر اقیانوس ناشی از زلزله، اغلب باعث پیدایش سونامی می‌شود. اگر یک زمین‌لرزه یا زمین‌لغزه در نزدیکی ساحل رخ دهد، اولین موج در یک رشته امواج در عرض چند دقیقه، حتی مناطقی که کمتر از ۱۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارند یا ۲ کیلومتر با خط ساحل فاصله دارند، در معرض خطر بیشتری قرار دارند. غرق‌شدگی، بیشترین عامل مرگ و میر در سونامی است. امواج حاصل از سونامی برای ساختمان‌هایی که در محدوده نزدیک به آن قرار دارند، بسیار خطرناک و مخرب است. خطرات دیگر ناشی از سونامی، سیل، آلودگی آب آشامیدنی، ترکیدگی مخازن و آتش‌سوزی خطوط گاز می‌باشد.

اقدامات قبل از وقوع سونامی

اگر در منطقه‌ای که ساکن هستید احتمال وقوع سونامی وجود دارد، باید:

- مهارت‌های امداد رسانی را بیاموزید.
- اگر در ساحل هستید و لرزش زمین را احساس کردید، بلافاصله به نقاط مرتفع بروید و منتظر شنیدن هشدار سونامی باشید. سونامی ناحیه‌ای حاصل از زمین لرزه‌ای محلی می‌تواند قبل از انتشار هشدار، بعضی از مناطق را در نوردد.

- هنگامی که هشدار سونامی منتشر شد، برای اجرای فرمان تخلیه به رسانه‌های محلی گوش فرا دهید.
- فوراً به قسمت‌های مرتفع بروید و همانجا بمانید.
- از ساحل دور شوید. هرگز برای تماشای سونامی به سمت ساحل نروید. اگر شما بتوانید امواج عظیم را ببینید، این بدان معناست که امواج به حدی به شما نزدیک هستند که فرصت فرار ندارید.
- در صورت مشاهده عقب‌نشینی قابل توجه آب از ساحل، بدانید که این نشانه و هشدار مبنی بر وقوع سونامی است که حتماً باید به آن توجه کرده و فوراً آنجا را ترک کنید.
- اگر بر روی کشتی و یا قایق در دریا هستید و هشدار سونامی برای منطقه شما منتشر شده است، به بندر برگردید، زیرا فعالیت موج سونامی در اقیانوس‌های آزاد نامحسوس است.
- امن‌ترین راه برای صاحبان قایق‌های کوچک این است که قایقشان را در بندر باقی بگذارند. به ویژه هنگام وقوع سونامی محلی به طرف زمین‌های مرتفع‌تر حرکت کنند.

اقدامات حین وقوع سونامی

- در نقاط مرتفع باقی بمانید و تا زمانی که خطر سونامی از بین برود و توسط مسئولین محلی وضعیت عادی اعلام شود به مناطق کم ارتفاع برگردید.

اقدامات بعد از وقوع سونامی

- از مناطق آسیب‌دیده و سیل‌زده دور شوید، تا زمانی که مقامات محلی از امن بودن محل شما را مطلع کنند.
- از محل آوار و اشیای شناور در آب دور شوید، چرا که ممکن است باعث ایجاد خطر برای افراد یا قایق‌ها شود.
- برای نجات جان انسان‌ها با سازمان‌های مسئول از قبیل آتش‌نشانی، اورژانس و هلال‌احمر تماس بگیرید.